

Teške izborne bitke u Dalmaciji: Split i Splitsko-dalmatinska županija

Milan Matić

U političkoj memoriji HDZ-a Split je grad "događanja naroda" na rivi iz 2001, sredina koju obilježuje neupitno domoljublje i glavni grad županije u kojoj ta stranka neprekidno vlada već dvadeset godina. Iz perspektive većine desnih stranaka u Dalmaciji hrvatstvo u Splitu, ali i cijeloj regiji, mora biti naglašenije nego u ostatku Hrvatske zbog povijesnog "grieha" autonomaštva i epizode s Dalmatinskom akcijom s početka devedesetih godina

Akteri izborne kampanje

Nepuna tri mjeseca prije lokalnih izbora u Splitu je bilo mnogo nepoznanica. Tadašnji gradonačelnik Željko Kerum još nije bio odlučio hoće li se natjecati za drugi mandat ili će u utrku za gradonačelnika poslati svoga zamjenika Juru Šundova koji je u splitskoj javnosti uspio stvoriti imidž kompetentnog političara koji *de facto* vodi grad umjesto gradonačelnika. Kvantitativno gledajući, Jure Šundov pokazao se odgovornim birokratom koji je prisustvovao svakoj sjednici Gradskog vijeća i više istupao u javnosti od Keruma. Kerum je u gradonačelničku fotelju zasjeo u lipnju 2009. pobijedivši kao neovisni kandidat SDP-ova kandidata Ranka Ostojića u drugom krugu izbora s 56,9 naprama 40,8 posto glasova. Povjerenje novom gradonačelniku dalo je čak 40.479 Splitsana, a Ostojiću 29.003. Odmah nakon osvajanja gradonačelničke funkcije i većine u splitskome Gradskom vijeću pokazalo se da Kerum namjerava voditi grad kao što vodi svoju tvrtku Kerum d.o.o. Jutro nakon izborne noći ispred splitske Banovine novinarima je kazao: "Bio sam u obližnjem Bobisu s njegovim vlasnikom Joškom Svagušom. Došao sam vidjeti koliko zaposlenih u banovinu dolazi između 7 i 8 sati. Neki su došli, neki nisu".¹ Iako su taj potez mnogi protumačili kao simbolični početak uvođenja reda u rad gradske uprave, ironija je u tome što je on postao paradigma načina na koji je Kerum upravljao gradom – mobitelom iz gradskih kafića. Njegov gradonačelnički mandat obilježile su brojne afere, a najpoznatije su "Vrtići", "Prva voda" i "Zapadna obala".² Kerumov stil vladanja mnogi su analitičari ocijenili kao do krajnosti doveden jeftini populizam,

Milan Matić, diplomirani politolog, polaznik doktorskog studija "Komparativna politika" na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu. E-pošta: mmatich@yahoo.com

a njegovi ispadi i izjave na televiziji i u novinama zabavljali su svekoliko hrvatsko građanstvo. Nakon parlamentarnih izbora 2011. Kerum, zajedno sa sestrom Nevenkom Bečić, postaje zastupnik u Hrvatskom saboru zahvaljujući koaliciji s HDZ-om, to jest dogovoru s ondašnjom premijerkom Jadrankom Kosor. Time je pokazao aspiracije da se sa svojom Hrvatskom građanskom strankom s razine lokalne politike prebaci na nacionalnu. Grad je sve više stagnirao, a u problemima se našla i gradonačelnikova tvrtka Kerum d.o.o. Kraj mandata obilježio je obnovom Zapadne obale za što je iz gradskog proračuna izdvojeno više od 85,5 milijuna kuna, dok je proslava njezina otvorenja porezne obveznike koštala čak 550 tisuća kuna.³

Svemu unatoč, Željko Kerum je odlučio još jednom izazvati sudbinu te je nepuna dva mjeseca prije početka kampanje za lokalne izbore 2013. u programu Radio Splita javnosti obznanio kako će se natjecati za drugi mandat. Bitno je naglasiti kako je ta odluka uslijedila nakon što je u veljači umirovljeni splitski svećenik don Ivan Grubišić odlučio da neće sudjelovati u utrci za splitskog gradonačelnika nego da će se kandidirati za župana Splitsko-dalmatinske županije. U to vrijeme don Ivan Grubišić bio je, prema većini predizbornih anketa, najizgledniji pobjednik splitskih lokalnih izbora, iako nikad nije decidirano izjavio da će se natjecati za mjesto gradonačelnika. Nesumnjivo, Kerum je procijenio da u tim okolnostima ima izgleda ostati u gradonačelničkoj fotelji.

Iako nikad nisu potpisali predizborni koalicijski sporazum, prilično je jasno da su splitsko-dalmatinski SDP i don Ivan Grubišić sklopili svojevrsan "pakt o nenapadanju"

Kampanja za lokalne izbore 2013. službeno je počela 5. svibnja, a za gradonačelnika Splita pravovaljanu kandidaturu predalo je dvanaest kandidata: šest stranačkih i šest kandidata skupina birača. Za mandate u Gradskom vijeću natjecale su se čak 22 kandidacijske liste: devet samostalnih stranačkih, pet koalicijskih i osam kandidacijskih lista skupina birača. Što se tiče izbora za župana Splitsko-dalmatinske županije, kandidaturu je predalo šest kandidata: pet stranačkih, i to svi s desnice, te don Ivan Grubišić kao kandidat skupine birača. U utrcu za Županijsku skupštinu ušlo je 16 kandidacijskih lista: šest samostalnih stranačkih, četiri koalicijske i šest kandidacijskih lista skupina birača. Prije početka službene izborne kampanje za gradonačelnika Splita izdvojila su se trojica stranačkih kandidata kojima su predizborne ankete davale najveće izgleda: Ivo Baldasar (SDP, HNS, HSU), Vjekoslav Ivanišević, (HDZ, HSP AS, HČSP, HSLS, HDS, BUZ) i Željko Kerum (HGS, HSS, SU). Bilo je izgledno da nijedan od trojice kandidata neće pobijediti u prvom krugu, pa je glavno pitanje kampanje postalo tko će ući u drugi krug.

Sve relevantne predizborne ankete davale su prednost Ivi Baldasaru, kandidatu lijeve koalicije kojega je navodno odabrao sam premijer Zoran Milanović, procijenivši kako ima najveće

izgleda preoteti Split Kerumu. Za Milanovića je osvajanje Splita bilo vrlo važno kako bi ublažio vjerojatni poraz svog kandidata u Zagrebu. Izbor Ive Baldasara označio je pobjedu premijerove struje predvođene Rankom Ostojićem nad strujom SDP-ova splitskog veterana Marina Jurjevića Bajge, koji se nedugo potom oprostio od aktivne politike posljednjim mjestom na kandidacijskoj listi SDP-a, HNS-a i HSU-a za Gradsko vijeće Splita. Baldasarova uljuđenost, smirenost i pomirljiv pristup političkim suparnicima pokazali su se kao izvrsna kombinacija za stvaranje protuteže i antipoda neuljuđenome i drskom Kerumu. U očima prosječnog birača taj ravnatelj Agencije za obalni linijski pomorski promet bio je sve ono što Kerum nije, a upravo to je bila politička strategija SDP-a za preuzimanje Splita. Kao *magnum crimen* koji se spočitavao Baldasaru, posebno od strane splitskog HDZ-a, bilo je njegovo napuštanje Hrvatske i odlazak u Italiju 1990. pred početak Domovinskog rata. HDZ ga je optuživao za dezerterstvo, a ti udarci su često zadavani i ispod pojasa pa se Baldasara napadalo da je "prodavao tjesteninu po Italiji dok je domovina krvarila".

Kao protukandidata Ivi Baldasaru splitski HDZ izabrao je Vjekoslava Ivaniševića, tzv. "HDZ-ova arhitekta" koji je vodio mnoge projekte, među ostalim i uređenje Marmontove ulice, žile kucavice grada koja spaja rivu s Hrvatskim narodnim kazalištem.⁴ HDZ ga je široj javnosti predstavio kao "hrvatskog Toma Sawyera", budući da je upravo on glavni lik u knjizi "Snijeg u Splitu" koja je danas dio obvezatne školske lektire.⁵ HDZ je očito htio ponuditi biračima civiliziranu, a istodobno dovoljno domoljubnu alternativu Željku Kerumu. Nije tajna da HDZ-ovo i Kerumovo biračko tijelo, koje čini priličan postotak ukupnoga splitskog biračkog korpusa, dijeli isti politički etos te je HDZ kanio Keruma zamijeniti boljim nasljednikom. U političkoj memoriji HDZ-a Split je grad "događanja naroda" na rivi iz 2001, sredina koju obilježuje neupitno domoljublje i glavni grad županije u kojoj ta stranka neprekidno vlada već dvadeset godina.⁶ Velika desna koalicija okupljena oko HDZ-a odabrala je prigodno ime "Koalicija hrvatskog zajedništva". Naime, iz perspektive većine desnih stranaka u Dalmaciji hrvatsko u Splitu, ali i cijeloj regiji, mora biti naglašenije nego u ostatku Hrvatske zbog povijesnog "grijeha" autonomastva i epizode s Dalmatinskom akcijom s početka devedesetih godina. Ivanišević je predstavljao idealan tip splitskog hadezeovca: "fetivi" je Splićanin, uspješan obiteljski čovjek, a na prvom su mu mjestu vrijednosti domovine i katoličke vjere te lik i djelo pokojnog predsjednika Tuđmana. Na početku kampanje kritizirao je Keruma, ali ga nije otvoreno napadao kako njegovo biračko tijelo ne bi okrenuo protiv sebe. Svoju je kritiku više usmjeravao na Baldasara kojemu je spočitavao odlazak u Italiju 1990, ali je to uvijek radio odmjereno i u granicama civiliziranog ophođenja. Ivaniševiću se najviše prigovaralo da je bio "kućni arhitekt HDZ-a" koji je poslove dobivao bez natječaja, a do javnosti su došle i informacije da je podlegao zovu nelegalne gradnje na Marjanu.

Za razliku od te dvojice kandidata koji su u kampanju krenuli s jasnom strategijom i organiziranim stranačkim timovima, Kerum je u kampanju krenuo naglo i neočekivano. Početkom ožujka 2013. najavio je ponovnu kandidaturu za gradonačelnika i izgledalo je kao da se probudio iz dugoga zimskog sna. Nekoliko mjeseci prije izbora započeo je kontroverzni projekt

uređenja Zapadne obale, koja je gradski proračun koštala više od 85 milijuna kuna. No to mu nije bilo dovoljno pa je najavio i postavljanje križa na Marjanu i spomenika Franji Tuđmanu gotovo na početku rive. Iako podizanje tih monumentalnih zdanja nema veze s gospodarskim oporavkom grada i smanjenjem enormne nezaposlenosti građana, posebno mladih, Kerum je očito procijenio da će mu ti projekti donijeti glasove "domoljubno" raspoloženih birača. No njegovo neprimjereno ponašanje i korištenje privatne jahte u izbornoj kampanji nisu naišli na odobravanje većine građana. Poznata fotografija koja se pojavila posljednjih dana kampanje, a na kojoj splitski grado-

Dok je Ivanišević pozivao na ujedinjenje desnice i domoljubnih snaga, Baldasar se obraćao svim građanima

načelnik na čelo stavlja pršut, ubrzo je postala hit na društvenim mrežama. Jurica Pavičić u svojoj kolumni u Slobodnoj Dalmaciji piše: "Nisam siguran, i čini mi se prije da je Željko Kerum izgubio ne zbog političkih grešaka, nego zbog jedne jedine PR greške koju je učinio u posljednjem, odsudnom trenutku. A ta greška bila je famozna feta pršuta na čelu, gesta bogataške bahatosti i lukulovskog rasipanja koju Kerumu (čini se) nisu oprostili ni oni koji su mu oprastali kafe u Vjeki, psovke u mikrofon, prve vode i zapadne obale... Kerum je mogao gradskim novcem sanirati svoje firme, uljepšavati svoj hotel i zapošljavati svoju familiju, i ne bi zato bio kažnjen. Ali, kažnjen je zato što se nije držao one koju je i sam sigurno stoput čuo od matere: 'Ne igray se s hranom! U gradu i regiji gdje su parizer i podravec postali luksuz, igrao se pršutom – i zato izgubio izbore.'" Kerumova vladavina završila je onako kako je cijelo vrijeme i funkcionirala, bahato i rasipnički, posve neprimjereno okolnostima u gradu. Možda nije analitički opravdano davati tom događaju značajan utjecaj na ishod izbora, ali doista, kakvu poruku biračima šalje gradonačelnik koji se fotografira s komadom pršuta na čelu, a istodobno upravlja gradom koji stagnira, čija je blagajna opustošena i u kojemu ljudi svakodnevno ostaju bez posla?

Ostali stranački kandidati za gradonačelnika bili su Hrvoje Tomasović (HDSSD), Marijo Popović (HSP, A-HSP) i Pero Vučica (HRAST – Pokret za uspješnu Hrvatsku). Najpoznatiji je Hrvoje Tomasović, splitski kirurg zagrebačkih korijena koji je, istupivši iz HSP-a, osnovao Hrvatski demokratski slobodarski savez Dalmacije, stranku koja po uzoru na Glavašev HDSSB pokušava spojiti integralno hrvatstvo s dalmatinskim regionalizmom. U kampanji je bio prilično aktivan, a pažnju javnosti najviše je zao kupilo predstavljanje njegovog izbornog programa u kojemu je predlagao da se poznati Meštrovićev kip Grgura Ninskog, jedan od simbola Splita, preseli na Matejušku kako bi se mogao vidjeti s mora, rive i sa Zapadne obale.⁸

Mnogo su zanimljiviji bili nestranački kandidati za gradonačelnika: Anđelka Visković, Sanja Bilač, Marijana Puljak, Damir Vidošević i Tomislav Zaninović. Kerumova dogradonačelnica Anđelka Visković, profesorica matematike, odlučila se distan-

cirati od svog šefa te je u kampanju krenula s matematičkim sloganom "Zadatke znam, rješenja imam!" Nakon objave kandidature gradonačelnik Kerum promptno joj je oduzeo dogradonačelničke ovlasti. Ipak, moraju joj se priznati zasluge za dobar rad u resorima prosvjete, kulture, sporta i turizma, a kao njezini najveći plusevi ističu se spašavanje Hajduka od bankrota te uloga u smjeni kontrovernog Duška Mucala s mjesta intedanta splitskog HNK. Unatoč svemu, Visković je u javnosti zadržala imidž Kerumove zamjenice koja je podržavala gradonačelnika svo vrijeme njegovog mandata, a neki su joj inputirali i da je kandidatkinja "hercegovačke struje", skupine splitskih moćnika hercegovačkog podrijetla. U kampanju je krenula i najdosljednija kritičarka Kerumove vlasti, HDZ-ovka Sanja Bilač, koju vlastita stranka nije podržala u namjeri da bude njihova kandidatkinja te je na izbore odlučila izaći s vlastitom neovisnom listom. Bila je jedina koja je otvoreno napadala koaliciju HDZ-a s Kerumovim HGS-om na parlamentarnim izborima 2011, ali je ostala u stranačkom dresu. Njezina kampanja ni po čemu nije bila posebna i od nje zapravo nitko nije očekivao značajniji rezultat. Mnogo zanimljiviju kampanju vodila je Marijana Puljak koja je na izbore izašla s neovisnom listom "Za pametne ljude i pametan grad", okupivši brojne splitske intelektualce i uglednike, među njima i fizičara Ivicu Puljka koji se proslavio kao jedan od rijetkih hrvatskih znanstvenika koji je sudjelovao u traganju za Higgsovim bozonom, "Božjom česticom", u CERN-u. Najmlađi kandidat bio je Tomislav Zaninović, brat mnogo poznatijih sestara Zaninović, koje je stalno koristio u kampanji. Taj nekadašnji član HDZ-a i HSP-a, predsjednik gradskog kotara Bačvice i Kerumov županjski pročelnik za strana ulaganja u kampanji je napadao sve, a najviše Ivaniševića i Keruma. Javnost je zaintrigirao samo svojim negativnim statusima na facebooku na račun homoseksualaca te je na izborima i sam dobio negativnu ocjenu.

Široj javnosti razmjerno nepoznat splitski poduzetnik Damir Vidošević bio je zamjenski kandidat liste don Ivana Grubišića za gradonačelnika Splita. Nakon što je Grubišić konačno prelomio da se neće natjecati za gradonačelnika nego za župana, u igru je ubačen bezlični Vidošević, i to zbog dva razloga: prvo,

HDZ je šesti puta zaredom u koaliciji ili samostalno pobijedio na izborima za skupštinu Splitsko-dalmatinske županije, točnije pobijedio je na svim izborima od formiranja županija 1993. do danas

Vidoševićeva kandidatura trebala je prividno potvrditi političku dosljednost don Ivana Grubišića koji je zauzeo stav da njegov Savez za građansku i etičku Hrvatsku neće koalirati s političkim strankama, jer on nije stranka nego građanska inicijativa. Stvarni razlog bio je drukčiji. Naime, iako nikad nisu potpisali predizborni koalicijski sporazum, prilično je jasno da su splitsko-dalmatinski SDP na čelu s ministrom uprave Arse-

Tablica 1. Rezultati izbora za gradonačelnika Splita

Kandidati za gradonačelnika (Prvi krug)	Broj osvojenih glasova	Postotak
Ivo Baldasar (SDP, HNS, HSU)	21 280	29,24%
Vjekoslav Ivanišević (HDZ, HSP AS, HČSP, HSLs, HDS, BUZ)	15 803	21,72%
Željko Kerum (HGS, HSS, SU)	13 471	18,51%
Marijana Puljak (N)	6 998	9,62%
Anđelka Visković (N)	5 777	7,94%
Tomislav Zaninović (N)	2 115	2,91%
Damir Vidošević (N)	1 340	1,84%
Sanja Bilač (N)	1 339	1,84%
Pero Vučica (HRAST)	1 043	1,43%
Hrvoje Tomasović (HDSSD)	990	1,36%
Marijo Popović (HSP, A-HSP)	942	1,29%
Drugi krug		
Ivo Baldasar	33 365	49,08%
Vjekoslav Ivanišević	32 750	48,18%

nom Baukom i don Ivan Grubišić sklopili svojevrsan "pakt o nenapadanju". Plan je bio da SDP ne istakne svog kandidata za župana Splitsko-dalmatinske županije kako bi popularnom don Ivanu osigurao prolaz u drugi krug, a možda i pobjedu u utrci za župana. Zauzvrat je Grubišić za svoga gradonačelničkog kandidata postavio Vidoševića koji realno nije mogao oduzeti mnogo glasova Ivi Baldasaru. U prilog toj tezi govori i izjava ministra uprave i predsjednika splitsko-dalmatinskog odbora SDP-a Arsena Bauka: "Prije nekoliko mjeseci ostavio sam mogućnost da podržimo neovisnog kandidata za župana ako je prihvatljiv našem biračkom tijelu. Objavljuvanjem kandidature Ivana Grubišića povećava se vjerojatnost da se to dogodi".⁹ Odluka da trenutačno najjača stranka u državi uopće ne istakne svog kandidata za župana dovoljno govori sama za sebe. Najveća prednost don Ivana Grubišića bilo je to što je kao neovisni kandidat za protivnike imao sve kandidate s desnice, što mu je otvorilo sav prostor lijevo i centristički orijentiranoga biračkog tijela. No najveća mu je slabost bio protukandidat Zlatko Ževrnja (HDZ), uspješni načelnik prosperitetne općine Dugopolje, koji

je okupio široku koaliciju šest stranaka, a kojemu je u drugom krugu bila zajamčena potpora cijeloga desnog biračkog tijela.

Rezultati izbora u Splitu

Kocka je konačno bačena 19. svibnja 2013. kada je svoju građansku dužnost odlučilo obaviti 47,7 posto Splitskana s pravom glasa. U utrci za gradonačelnika Splita u drugi krug ušli su Baldasar s 29,2 i Ivanišević s 21,7, dok je Kerum dobio 18,5 posto glasova. Takav raspored glasova nikoga nije previše iznenadio, osim Keruma koji je u izbornoj noći za svoj neuspjeh optužio agencije za istraživanje javnog mnijenja i novinare, izjavivši revoltirano: "Više me ne interesira ni drugi krug. Samo želim reći da je Ipsos klošarska agencija, a Bago varalica. Pogriješili ste za sedam posto! Lagali ste, a u petak je u Slobodnoj Dalmaciji to izašlo na šest stranica. Neću vam više davati izjave".¹⁰ Najveće iznenađenje bio je uspjeh neovisne kandidatkinje Marijane Puljak koja je osvojila 9,6 posto glasova. U odnosu prema rezultatima 2009. kada je na izborima za Gradsko vijeće pobijedila

Tablica 2. Rezultati izbora za Gradsko vijeće Splita

Liste*	Broj osvojenih glasova	Postotak	Broj mandata u gradskom vijeću
SDP, HNS, HSU	16 552	23,44%	11
HDZ, HSP AS, HČSP, HSLs, HDS BUZ	14 990	21,22%	10
HGS, HSS, HSU	8 762	12,41%	5
NL Marijana Puljak	6 534	9,25%	4
NL dr.sc. Ivan Grubišić	5 633	7,98%	3
NL Anđelka Visković	3 918	5,55%	2

* Navedene su samo liste koje su prošle petpostotni izborni prag.

Tablica 3. Rezultati izbora za župana Splitsko-dalmatinske županije

Kandidati za župana	Broj osvojenih glasova	Postotak
Zlatko Ževrnja (HDZ, HSP AS, HČAS, HSLS, HDS, BUZ)	86 368	43,05%
Ivan Grubišić (N)	63 392	31,60%
Nevenka Bečić (HGS, HSS, SU)	21 599	10,77%
Luka Roguljić (HDSSD)	7 527	3,75%
Ivica Grković (HRAST)	7 326	3,65%
Ivan Župić (HSP)	4 717	2,35%
Drugi krug		
Zlatko Ževrnja	100 217	55,84%
Ivan Grubišić	74 503	41,51%

Kerumova neovisna lista, omjer snaga drastično se promijenio (v. tablicu 2).

Drugi izborni krug bio je mnogo zanimljiviji. Većina predizbornih anketa predviđala je tijesnu utrku s neizvjesnim rezultatom. Kampanja se zaoštrila, a u napad je prvi krenuo Ivanišević. U javnom sučeljavanju na Novoj TV implicitno je optužio Baldasara da je ratni dezertjer koji je napustio svoj grad u najtežem

Izgleda da je u Splitu i Splitsko-dalmatinskoj županiji populizam stavljen na čekanje, makar do nekih novih izbora

trenutku, a spočitavao mu je i benevolentan stav prema rodnoj ideologiji koja "briše pojmove oca i majke".¹¹ U svojim istupima pozivao je na ujedinjenje desnice, polarizirajući tako biračko tijelo, što je na koncu išlo na ruku Baldasaru. Svojim smirenim i inteligentnim pristupom Baldasar je ideologiju nastojao na sve načine isključiti iz kampanje. Dok je Ivanišević pozivao na ujedinjenje desnice i domoljubnih snaga, Baldasar se obraćao svim građanima. Za razliku od Keruma, u Baldasarovom izričaju nije bilo mjesta za "urbane Jugoslavena", to jest "opasne druge" kojima se treba suprostaviti. Takav pristup građani su na kraju pozitivno ocijenili. U drugom izbornom krugu 2. lipnja Baldasar je pobijedio Ivaniševića za 615 glasova osvojivši 49,1 prema Ivaniševićevih 48,2 posto glasova.

Tablica 4. Rezultati izbora za županijsku skupštinu

Liste*	Broj osvojenih glasova	Postotak	Broj mandata u županijskoj skupštini
HDZ, HSP AS, HČSP, HSLS, HDS, BUZ	64 858	33,97%	23
SDP, HNS, HSU	30 580	16,02%	11
NL dr.sc. Ivan Grubišić	28 735	15,05%	10
HGS, HSS, SU	19 412	10,17%	7

* Navedene su samo liste koje su prošle petpostotni izborni prag.

broj 15 - rujan 2013.

Rezultati izbora u Splitsko-dalmatinskoj županiji

U izborima za župana Splitsko-dalmatinske županije u drugi krug ušli su Zlatko Ževrnja, kandidat koalicije HDZ-HSP AS-HČSP-HSLS-HDS-BUZ s 43,1 posto i don Ivan Grubišić s 31,6 posto glasova. Izborni prag prešla je još samo Kerumova sestra Nevenka Bečić (HGS-HSS-SU) koja je dobila 10,8 posto glasova. Što se tiče izbora za županijsku skupštinu, uvjerljivu pobjedu ostvarila je lista koju je prevodio HDZ (v. tablicu 4). Ona je osvojila dvostruko više glasova od koalicije koju je predvodio SDP, te više glasova nego lijeva koalicija i lista don Ivana Grubišića zajedno. HDZ je šesti puta zaredom u koaliciji ili samostalno pobijedio na izborima za skupštinu Splitsko-dalmatinske županije, točnije pobijedio je na svim izborima od formiranja županija 1993. do danas. Od ukupno 16 gradova u županiji, u 12 su pobijedile liste HDZ-a i partnera, a koalijske liste predvođene SDP-om osvojile su četiri grada (Split, Supetar, Hvar i Komižu). HDZ je s koalijskim partnerima pobijedio u gotovo tri četvrtine općina (29), SDP-u i partnerima pripale su samo tri bračke općine (Bol, Milna i Selca), neovisnim listama šest te jedna HSP-u (Šestanovac).

Zaključak

Iz rezultata lokalnih izbora u Splitu i Splitsko-dalmatinskoj županiji može se izvesti nekoliko zaključaka. Prvo, nastavila se relativno visoka biračka volatilitnost koja karakterizira splitsko biračko tijelo, a potvrdila se i praksa da se vlast u Splitu mijenja svake četiri godine. Rezultati u Splitsko-dalmatinskoj županiji

potvrdili su njezin epitet utvrde HDZ-a koji tom županijom vlada od njezinog osnutka, to jest punih dvadeset godina. Drugo, poraz Željka Keruma u Splitu ponajprije je rezultat izostanka pozitivnih promjena koje su od njega građani očekivali izabravši ga prije četiri godine. Od gradonačelnika-poduzetnika očekivalo se pokretanje gospodarstva i bolji život, što se nije dogodilo. Gospodarska stagnacija grada, uz pustošenje gradskog proračuna za privatne interese, otvorena korupcija i nepotizam te unazađenje političke kulture i javnog diskursa rezultirale su Kerumovim padom. Treće, pobjeda Ive Baldasara ne temelji se toliko na podršci lijevoj koaliciji SDP-a, HNS-a i HSU-a¹² koliko na činjenici da je većina birača upravo njega prepoznala kao Kerumova antipoda. Tu činjenicu Baldasar je izvrsno iskomunicirao kroz svoju kampanju, izbjegavajući ideološke rasprave i podjele te obračunajući se cijelo vrijeme *građanima*, bez obzira na njihovu političku orijentaciju.

Četvrto, neuspjeh don Ivana Grubišića u utrci za župana i njegov poraz od provjerenoga i dokazanog političara Zlatka Ževrnje dokaz je da su građani odlučili igrati na sigurno. Izgleda da je u Splitu i Splitsko-dalmatinskoj županiji populizam stavljen na čekanje, makar do nekih novih izbora.

Bilješke

- 1 <http://www.slobodnadalmacija.hr/Split/tabid/72/articleType/ArticleView/articleId/56627/Default.aspx>
2. Jedna od prvih afera koja je izbila nakon Kerumova dolaska na mjesto gradonačelnika bila je obnova šest vrtića vrijedna šest milijuna kuna koju je gradonačelnik izravnom pogodbom dao tvrtki svog prijatelja Ivice Livaje, za što je mu je Visoki prekršajni sud pravomoćno dosudio novčanu kaznu od 10.000 kuna. Sljedeća afera bila je pokušaj Kerumove nevjenčane partnerice Fani Horvat da izgradi restoran na

području Prve vode, zaštićenom pojasu parkovne šume Marjan, što je naposljetku spriječio Upravni odjel za graditeljstvo, komunalne poslove, infrastrukturu i zaštitu okoliša Splitsko-dalmatinske županije. No najpoznatija je afera s uređenjem splitske Zapadne obale koja se "slučajno" nalazi ispred Kerumova hotela Marjan i obilježila je kraj njegovog mandata.

3. <http://www.slobodnadalmacija.hr/Split/tabid/72/articleType/ArticleView/articleId/208492/Default.aspx>
4. <http://www.slobodnadalmacija.hr/Split/tabid/72/articleType/ArticleView/articleId/198994/Default.aspx>
5. <http://www.tportal.hr/vijesti/hrvatska/239743/Evo-kandidata-za-gradonacelnika-Splita.html>
6. Povijesni je kuriozitet da je HDZ u Splitu na lokalnim izborima pobijedio samo jednom, i to na prvim poslijeratnim lokalnim izborima 1997.
7. <http://www.slobodnadalmacija.hr/Split/tabid/72/articleType/ArticleView/articleId/210880/Default.aspx>
8. <http://www.slobodnadalmacija.hr/Split/tabid/72/articleType/ArticleView/articleId/208898/Default.aspx>
9. <http://www.novilist.hr/Vijesti/Hrvatska/Don-Ivan-Grubisic-Kandidirat-cu-se-za-splitskog-zupana>
10. <http://www.jutarnji.hr/-tebi-bago-zelim-da-postanes-konobar--kao-sto-i-jesi---kerum-za-gubitak-izbora-okrivio-novutv-i-njenog-novinara/1103673/>
11. Riječ je o Ivaniševićevu prigovoru Baldasara da nije potpisao peticiju za referendum građanske inicijative "U ime obitelji" koja traži da Hrvatski sabor raspiše referendum o tome treba li definicija braka kao zajednice muškarca i žene postati ustavna kategorija.
12. U prvom izbornom krugu Baldasar je osvojio gotovo 6 posto više glasova od koalijske liste SDP-HNS-HSU čiji je bio nositelj. ■